

גמליאל בעבור ז"ל

בן זיוה ויצחק

1/5/1912	ה' תרע"ב	נולד : י"ד אייר
4/1930	ה'תר"ץ	עלה לארץ מסוריה : באביב
4/9/1999	ה'תשנ"ט	נפטר : כ' סיון

לפני כ-87 שנים, לא הרחק מפה, בעיר דמשק - בירת סוריה, ברובע היהודי שבעיר, נולד בן זכר יפה תואר לזיוה ויצחק בעבור. זה היה יום חשוב גם לכל היהודים - יום ההילולה של ר' מאיר בעל הנס, ולכן קראו לו הוריו מאיר. אך למעשה קראו לו כולם ג'מיל = יפה (בערבית). כשהיה בן שנתיים פרצה מלחמת העולם ה-1, אביו יצחק גויס לצבא, ובבית נאבקה אימו עם המחסור התמידי שנוצר עם גיוסו של אבי המשפחה. חוויה קשה של מחסור באוכל ובלבוש.

כשנגמרה סוף סוף המלחמה, החלו "המוסדות היהודיים" ויהודי ארץ ישראל לשלוח עזרה ליהודי סוריה. והעזרה הדחופה והחשובה ביותר היתה שליחת מורים, כדי שילמדו את הילדים. בין המורים היה מאיר גולדשמיט ז"ל (אחיו של ברוך ז"ל) מראשוני חברינו בגשר ואבא של דינה אופיר תבל"א. (בזכותו הגיע אח"כ גמליאל לגשר-אשדות). מנהל ביה"ס היה הסופר הנודע יהודה בורלא אשר היה זה שהציע לקרוא לילד היפה בשם גמליאל במקום ג'מיל, שם שהלם אותו להפליא. המורים העבריים הללו, למדו את כל המקצועות בלשון העברית, אפילו ספורט. ובמיוחד חזקו בתלמידיהם את "אהבת ציון" שהיתה מוטבעת בהם עוד מבית הוריהם. והם פיתחו והגדילו את ההתלהבות לעליה לארץ. ויש לזכור שעליה לארץ ישראל באותם ימים, אינה דבר קל ופשוט. ומכיון שרוצים לחסוך כל סרטיפיקאט (רשיון עליה וכניסה, לארץ שנתן השלטון הבריטי) עבור יהודי אירופה, התארגנו החלוצים וגמליאל ביניהם לעליה - קצת ברכב והרבה ברגל, תוך כדי הברחת גבולות וסיכון נפשם וחייהם בידי שומרי הגבולות: הסורים, הלבנונים, הצרפתים והאנגלים. דרך כפר גלעדי שבצפון "אצבע הגליל" הגיע גמליאל לאחר תלאות מרובות, לעזור בבנית "מפעל החשמל של רוטנברג" - נהריים ו... נשאר חבר בקיבוץ גשר.

ב-1932, גמליאל החלוץ החרוץ בעל ידי הזהב יוצא עם קבוצת הבנאים שלנו לעבודת חוץ, הם בונים את הבתים הראשונים על החולות השוממים של קרית חיים, ובית גדול על הר הכרמל בחיפה.

באותה שנה מתקיימת גם ה"מכביה" הראשונה על אדמת א"י. יחד עם המון הספורטאים היהודיים הבאים לתחרויות, מגיעים גם המוני תיירים יהודים כביכול, כדי לחזות במשחקים, ולמעשה כדי להשאר כחלוצים בארץ (תוך שהם מערימים על הבריטים).

בין התיירים הללו, נמצאת גם דבורה לבית ציפלוביץ שממהרת להצטרף אל אחיה ישראל אביבי מראשוני חברינו בגשר.

החלוצה הנחמדה בעלת השיער הזהוב כתום שאיננה דוברת עברית, מקבלת שעורים מפי הצעיר היפהפה שהגיע מדמשק. הם מתאהבים... אלא מה? וכאשר מגיעה פקודה מהנציב העליון הבריטי: "שכל התיירים שבאו למכביה חייבים לעזוב את א"י ולחזור לארצותיהם" מתחנת דבורה במהירות עם גמליאל - "האזרח הפלשתינאי"... גם כדי למנוע את גירושה מן הארץ.

וכאן אפשר לצטט את גמליאל שכתב ותאר בתמציתיות ובחסכנות מרובה כהרגלו, את הקשיים של דבורה ז"ל - כאמא שצריכה להתמודד לבדה עם כל הקשיים כולל גידול הילדים הקטנים, בעוד הוא עצמו עסוק בעניינים חשובים מחוץ לאשדות, ובעצם, כאבא הוא לא מספיק להנות ממראה הילדים הגדלים. הוא לא נמצא כאן איתם כדי לספר "סיפורי לילה טוב" או לשמוע איך עבר עליהם היום בבית הילדים? כי... "כשנולדה זיוה - ואני יוצא כטרקטוריסט לעבוד ב"שוני", לחרוש את שדותיו של האמיר עבדאללה" (ואני מוסיפה - ובאותם ימים לא היו חוזרים כל ערב הביתה לאחר שעות העבודה... וגם עבדו במשמרות על הטרקטור...) "כשנולד יצחק ואני בקורסים של "ההגנה" ויציאה לשליחות של "עליה ב' בסוריה" (שליחות של למעלה מ-3 שנים, עד שהיו נאלצים להחזיר אותנו הביתה בגלל מחלתה של דבורה). אח"כ יוצא גמליאל לחרוש בלילות את שדות אשדות, כאשר שכנינו הערבים מתנכלים לחיי החורשים, הוא נפצע מכדור שחודר את הלסת. ואח"כ עובר חודשים ארוכים באישפוזים וניתוחים בביה"ח בעפולה וגם ב"ביליסון".

כשנולדה אהובה, היו אלה הימים של "השבת השחורה" והמעצרים הממושכים, פעילויות במסגרת "ההגנה" - והוא כבר מפקד כתי... וכשפורצת מלחמת השחרור, והילדים והנשים מפונים מאשדות המופגזת והמופצצת, כל ילד נמצא במקום אחר, וגמליאל עצמו נלחם בקרבות לשחרור הגליל התחתון, ובקרב על צמח בעמק הירדן.

למעשה, היה בבית ויכול היה לקחת חלק רק בגידולו של בן הזקונים - אודי. אשר למרות המרחק הפיזי הגדול שביניהם (מאשדות - לארה"ב), חש אודי בהיותו מעבר לאוקיאנוס שאבא גמליאל מחכה לו, ורוצה להיפרד ממנו... ואכן הגיע אודי כדי לשבת בביה"ח ע"י גמליאל - אביו, להחזיק בידו בשעות חייו האחרונות.

חברים רבים, וילדים שבגרו, זוכרים את גמליאל בעבודתו האחרונה - כחצרן בתי הילדים, ואיך כל תינוק שנולד זכה מיד, במיטה שנצבעה מחדש לכבודו. איך המון צעצועים ישנים בפעוטונים ובגנים היו "מתחדשים" בכל פעם בידי הזהב של גמליאל...

וקודם לכן כעוזר האקונום/ית, כשהוא מרתיח את החלב, מעמיס ופורק סחורות - ירקות ופירות, והם לא ישכחו את טעמים של המלפפונים - ממש טעם גן עדן שרק גמליאל יודע לכבוש... ועד לפני כן, הוא טרקטוריסט, ובנאי, ונוטר (גפיר), ולוחם ואיש "ההגנה" ו... גולת הכותרת של חייו בימי שליחותו בסוריה. כאשר תוך סכנת נפשות נוראה הוא מצליח להעלות אלפי ילדים ואנשים צעירים בדרך התחתית מסוריה לארץ ישראל.

והם הגיעו גם מעירק ומטורקיה, וכאלה שברחו מרומניה והונגריה וניצלו מן השואה. הם באו ברגל ועל גבי חמורים... הגיעו ברכבות מאירופה דרך אסיה הקטנה ועד חיפה... וכאשר הרכבת עוצרת בסוריה, גמליאל הוא זה שדואג לא רק לבטחונם ולליווי של מורי הדרך, אלא גם לבגדים ונעליים, למאכל ומשקה, לילדים המורעבים וחסרי כל. ו... כרגיל, אין כסף! וצריך להתאמץ ולהפעיל כל יום את הראש כדי למצוא פתרון לכל בעיה שצצה, ויש ה-מ-ו-ן בעיות...

ואני זוכרת גם המון שיחות עם גמליאל המתבל את סיפוריו בבדיחות, תוך כדי עישון סיגריות, שהוא מדליקן אחת בשניה (כביכול חוסך גפרורים)...
 "ואת חייבת לטעום מהבורקס שעשיתי", או העוגיות הצרפתיות המתוקות, או כל מיני המאכלים והמאפים שהכין בתבונת כפיו. כי הילדים יבואו.... והנכדים טלפנו שיגיעו ובכלל שיהיה בבית.... אולי יבוא אורח שלא ציפיתי לו", וכשבאתי אליו, כדי למצוא תמונות מהעבר, או לראיין לקראת ארוע... וגמליאל השקוע בכורסתו הגדולה נלחם על כל טיפת אויר, ומתאמץ לנשום בכל כוח ראותיו שכלו בעשן הסיגריות הרבות שעישן... ויש עוד כל כך הרבה לספר, אך נניח לסיפורים, כדי להיפרד מגמליאל הממהר לדרכו. זמן רב מדי חיכה תוך סבל לרגע הזה...
 זהו. נגמרו המלחמות שלך גמליאל, אתה יכול להמשיך במסעך למעלה, כדי לנוח בסתר כנפי הבורא. מגיע לך כבר לנוח.
 לך לך לשלום, כשאנחנו כולנו: 4 ילדיך, הנכדים והנכדות, הנינים והנינות, וכל יתר בני משפחתך, וחברי הקיבוץ שבנית וכל כך אהבת, זוכרים אותך בליבנו ובראשונו כל עוד הוא צלול...

אוהבים אותך!